

■ Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. mevrouw D. Yeşilgöz-Zegerius,
(demissionair) minister

Per mail: mvj@minjus.nl

Onderwerp Integrale reactie opvolging aanbevelingen onderzoek 'aanpak coronacrisis deel 1 t/m 3'

Geachte mevrouw Yeşilgöz-Zegerius,

In onze aanbevelingsbrief van 24 oktober 2023 bij het rapport 'Aanpak coronacrisis, Deel 3: januari 2020 – september 2022' hebben we aangegeven dat we van u een integrale analyse van de voortgang van de opvolging van aanbevelingen uit alle drie de deelrapporten willen ontvangen. In deze brief lichten we dit verzoek toe, omdat het afwijkt van de tot nu toe gevolgde procedure per deelrapport.

Aanleiding tot verzoek om integrale reactie

De Onderzoeksraad heeft met de publicatie van het derde deelrapport het onderzoek naar de aanpak van de coronacrisis afgesloten. In de drie deelrapporten hebben we in totaal 23 aanbevelingen gedaan, waarvan 21 aan het kabinet. Op de aanbevelingen die voortvloeiden uit de eerste twee deelrapporten heeft u reeds gereageerd. In twee zogenoemde opvolgnotities¹ hebben wij aangegeven hoe wij de opvolging van deze aanbevelingen op dat moment beoordeelden.

Het ligt in de rede op deze gebruikelijke wijze ook de opvolging van de aanbevelingen uit het derde deelonderzoek ter hand te nemen. Echter, zoals aangekondigd in onze opvolgnotitie naar aanleiding van het tweede deelonderzoek, willen we in de opvolgnotitie over het derde en laatste deelonderzoek terugblikken op de aanbevelingen uit *alle* deelonderzoeken, in onderlinge samenhang. Na bijna vier jaar onderzoek hechten we namelijk veel belang aan overkoepelende inzichten en lessen. Het onderzoek is vanwege de omvang en lengte van de crisis in delen uitgevoerd, maar wat zijn uiteindelijk, terugblikkend op de gehele crisisperiode, de belangrijkste inzichten uit onze onderzoeken die moeten worden omgezet naar verbeteringen in de aanpak van crises? Welke veiligheidswinst is met de door ons geformuleerde lessen uit de coronacrisis te boeken, specifiek in de voorbereiding op pandemieën (pandemische paraatheid) en meer generiek in de voorbereiding op langdurige crises met brede impact? Een integrale analyse hiervan kan u enerzijds helpen om de samenhang tussen de diverse inspanningen naar aanleiding van onze aanbevelingen zichtbaar te maken en anderzijds in staat stellen om de balans op te maken van de realisatie van noodzakelijke verbeteringen.

De Onderzoeksraad heeft in de eerdere twee opvolgnotities onderkend dat de opvolging van sommige aanbevelingen een langere doorlooptijd kan vergen dan de wettelijke reactietermijn van zes maanden. Bovendien was de crisis op dat moment nog gaande. Inmiddels ligt de coronacrisis achter ons, en is er naar ons oordeel voldoende tijd en gelegenheid geweest om te komen tot voldragen of gerealiseerde plannen en initiatieven.

¹ In een opvolgnotitie beschrijft de Raad in hoeverre de aanbevelingen uit een rapport zijn opgevolgd. Dit doet hij op basis van de reacties van partijen op de aanbevelingen. De Raad streeft ernaar om bij elk rapport dat aanbevelingen bevat uiterlijk een jaar na publicatie een opvolgnotitie te publiceren.

Hoe zien we uw integrale reactie voor ons?

De aanbevelingen uit de drie deelrapporten vertonen veel onderlinge samenhang. In onze brief 'Overkoepelende lessen coronaonderzoek' die op 25 oktober 2023 de publicatie van het derde deelonderzoek begeleidde, hebben we deze samenhang een eerste keer in beeld gebracht door de conclusies en aanbevelingen te clusteren in vijf thema's. Daarbij zijn de belangrijkste overkoepelende lessen voor de beheersing van een toekomstige langdurige crisis met landelijke impact uitgelicht. Bij de thema's in deze brief kwamen niet alle aanbevelingen aan bod. Dat zouden we in uw integrale analyse van de opvolging van alle aanbevelingen wel graag zien. Dat kan aan de hand van de volgende thema's, waarop naar het oordeel van de Onderzoeksraad de meeste veiligheidswinst te behalen is en waarbinnen substantiële verbeteringen noodzakelijk zijn om beter voorbereid te zijn op een volgende langdurige crisis:

- Crisisaanpak: reflectie en verbreding
- Professionaliseren scenariodenken
- Verbeteren informatie- en adviesfunctie
- Aanpassen crisisstructuur
- Verrijken crisiscommunicatie
- Evalueren en monitoren effecten van maatregelen

Wij willen u vragen om deze zes thema's² te gebruiken bij uw integrale analyse van de voortgang van de opvolging van alle aanbevelingen. Daarbij verwachten wij dat u per thema aan de hand van de onderliggende aanbevelingen³ aangeeft wat u heeft ondernomen om invulling te geven aan de door de Raad beoogde verbeteringen, met specifieke aandacht voor de volgende vragen:

- In hoeverre bent u op het thema aantoonbaar beter voorbereid op:
 - toekomstige pandemieën of andere gezondheids crises;
 - andere langdurige crises met brede impact.
- Hoe heeft u opvolging gegeven aan de aanbevelingen die bij het thema horen?
- Welke verbeteringen beschouwt u als gerealiseerd?
- Welke plannen en voornemens zijn nog onderhanden en welke planning hoort daarbij?
- Welke risico's onderkent u nog na bovenstaande inspanningen?

Aanlevering integrale reactie

Wij verzoeken u uw analyse uiterlijk 25 april 2024 aan de voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid te sturen, aan bovenvermeld adres. Uw reactie zal worden gepubliceerd op de website van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (www.onderzoeksraad.nl), tegelijk met de publicatie van de derde opvolgnotitie over het coronaonderzoek van de Raad.

Een gelijklopende brief is verzonden aan de minister-president en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Een afschrift van deze brief is verzonden aan de directeur Evaluatie en Verantwoording COVID-19.

Hoogachtend,

Chris van Dam
Voorzitter Onderzoeksraad voor Veiligheid

² Als u zelf nog een thema toe wilt voegen, kan dat uiteraard. Dan verzoeken wij u wel om aan te geven bij welke aanbevelingen dat thema aansluit.

³ In de bijlage bij deze brief geven wij aan welke aanbevelingen wij onder welk thema scharen.